

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. Quis sit timor mundanus, & an sit semper malus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO QUARTA.

An detur aliquis timor, qui sit circa bonum.

I. **P**ARTEM negantem sequitur Caietanus, Bannez, Aragon & Lorca citati Sectione primâ, quorum sententia præter argumenta ibi posita & soluta, sic probari potest: Si enim donum timoris non versatur circa malum, quod fugiat, solum versari potest circa bonitatem Dei, atque ita crit virtus Theologica, quod est falsum, & contra Divum Thomam, qui omnia dona distinguit à virtutibus. Deinde timor est fuga voluntatis, quæ non est nisi mali, sicut prosecutio tantum est boni allicientis.

II. Communis tamen & vera sententia affirmat, posse timorem aliquem versari circa bonum: ita Divus Thomas hic, art. 2. & quæst. 81. art. 2. ad 1. ubi ait ad timorem pertinere, revereri Deum. Reverentia autem non tendit ad malum, sed ad bonum, & 3. parte, quæst. 7. art. 6. & 1. 2. quæst. 67. art. 4. ad 2. ait in patriâ non manere timorem circa malum, sed manere timorem, qui est revereri Deum. Eadem ferè sunt verba Divi Bonaventuræ, in 3. d. 34. parte 2. art. 3. quæst. ultimâ, Gabriel. quæst. unicâ, art. 3. d. 2. & Richard. art. 2. quæst. 3. qui ait hunc timorem esse conformem communi opinioni, Halensis 2. parte, quæst. 118. membro 3. art. 6. ubi alios pro eâ refert, Suarez Tom. 1. in 3. parte, d. 2. Sect. 2.

III. Consistit autem hic timor in quodam affectu reverentiæ ad Deum propter ejus eminentiam, quem affectum præcedit in intellectu magna æstimatio divinæ excellentiæ, & omnipotentis, quæ res omnes in nihilum redigere potest, & vilissima ipsius hominis æstimatio, cui respondet in voluntate subjectio quædam, quâ homo seipsum coram tantâ majestate dejicit ac despicit, vultque illi perpetuò subesse.

IV. Hic ergo affectus, quo voluntas vult se subdere Deo, præferendo in omnibus honorem divinum proprio, appellatur timor reverentialis, non quidem ita rigorosè, sicut ille quo timetur malum, sed quia hic affectus solet esse effectus illius timoris rigorosi, & quia per illum reveremur Deum propter eminentiam & potentiam quam habet ad infligendum illud malum, quod solet esse objectum timoris, ut declarat S. Thomas loco illo 3. partis citato.

V. Hunc verò affectum reverentiæ appellari absolute timorem constat ex Scripturâ; sic enim habetur Jerem. c. 10. v. 7. *Quis non timebit te, ô Rex gentium, tuum est enim decus*, &c. id est tibi debetur honor, ut explicat Lira, ubi ratio propter quam Deus dicitur timendus, est quia est dignus honore, propter suam excellentiam, non verò propter malum, quod infligere potest. Deinde Lucæ c. 7. v. 16. *Acceptit autem omnes timor, & magnificabant Deum*: ubi timor non videtur accipi pro fugâ mali, sed pro reverentiâ conceptâ erga Christum Dominum, quia videbant eum miracula parantem, unde cap. 5. v. 26. dicitur, *Repleti sunt timore dicentes, quia vidimus mirabilia hodie*: ad Rom. c. 13. v. 7. *Reddite omnibus debita, cui timorem, timorem, &c.* ubi timor accipitur pro reverentiâ ut explicant S. Chrysostr. & Theophilactus. Lucæ etiam primo, v. 65. loquens

Hic affectus, ut ex sacris Literis constat, vocatur simpliciter timor.

Hoc rariis, tum novi, tum veteris Testamenti testimoniis ostenditur.

Evangelista de mirabilibus, quæ in nativitate Joannis Baptistæ contigerant, ait, *Factus est timor super omnes vicinos eorum*: ubi causa timoris non fuit aliquod malum quod fugerent, sed potius multa bona, de quibus gauderent, timor ergo illic vocatur reverentia erga Deum propter excellentiam bonitatis, & potentis ipsius, quæ in tot tamque præclaris operibus elucebat, ut bene Salmeron tom. 3. tractatu 16. & Maldonatus in caput primum Lucæ. Hoc idem non femel indicant sancti Patres, D. Dionysius, Chrysostr. Gregorius, & Augustinus, quorum verba adfert Suarez supra.

VI. Ad argumentum in contrarium Respondeo, timorem hunc reverentialem, qui versatur circa Dei excellentiam, non esse virtutem Theologicam, quia non versatur circa Dei excellentiam tendendo ad illam ut tendunt virtutes Theologicæ, sed deprimendo hominem coram illâ. Neque omnis fuga respicit malum, sed illa tantum qua voluntas fugit objectum, quasi nolens illud habere, illa verò fuga qua voluntas recedit ab objecto propter illius reverentiam, qua se illi vult submittere, & quasi non audens ad illud accedere, non respicit objectum malum, sed eminentiam boni; nam ab objecto bono, & valde excellenti non solum oritur amor, sed etiam hic modus fugæ, & reverentiæ, propter ipsius dignitatem.

SECTIO QUINTA.

Quis sit timor mundanus, & an semper sit malus?

TIMOR mundanus accipi non raro solet præcipuè apud Patres, pro timore malorum temporalium, quæ revera sunt digna timore: quo sensu præcisè sumptus hic timor, malus non est, nec continet quidquam contra gloriam Dei sicut neque amor earumdem rerum, si propter illa vel acquirenda vel fugienda non sit homo paratus, propter nimium in ea amorem vel timorem, ad peccatum committendum. Timet quis exempli gratia morbum, vel amissionem bonorum, sed propter hunc timorem non movetur ad aliquod peccatum, hic timor non est malus esse; imò opus est homini naturalissimum timere mortem, & alia damna temporalia, potest etiam hic timor esse bonus, si ex debitis circumstantiis fiat; sic enim Christus mortem timebat, & quilibet timere potest jacturam bonorum temporalium, ut illis servatis, melius servire possit Deo.

Communitè tamen timor mundanus accipi in malam partem solet, uti hic describitur à D. Thoma art. 3. pro eo scilicet quo quis ita timet aliquod incommodum seu amissionem boni temporalis, ut propter illud effugendum offendat Deum. Unde merito D. Thomas absolute eum affirmat semper esse malum, & peccatum, sive mortale sive veniale, juxta qualitatem culpæ, quam quis vult committere, ut malum illud temporale effugiat, & hoc modo prohibetur à Christo Matth. c. 10. vers. 28. & Lucæ c. 12. vers. 4. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, &c.* in quæ verba D. Augustinus, apud Valentiam hic, p. 2. ait: *Hoc dixit Christus Dominus ne illo timore negaremus eum*; quo turbatus est Petrus, quando scilicet Christum negavit.

Ratio

Hic timor, non ex malo, sed ex admiratione excellentiæ & potentis Dei oritur.

Idem docent Patres.

Timor reverentialis non tendit in Deum sicut in eum tendunt virtutes Theologicæ.

Non omnis fuga respicit malum.

Quid Patres sapè intelligunt per timorè mundanum.

Ostenditur omnem timorem mundanum non esse malum.

Hic tamen timor plerumque in malam partem accipitur.

Hic timor quo sensu prohibetur à Deo.

III. Ratio verò est, quia per hunc timorem illud malum seu incommodum temporale timetur ut majus malum quàm offensa Dei, quod constat esse pervertionem debiti ordinis, cum malum cuius longè majus sit, quàm quodcumque malum temporale, & consequenter magis fugiendum ac timendum.

IV. Confirmatur: ille enim qui ita timet amittere commodum temporale, ut ne illud amittat velit potius Deum offendere, plus commodum illud temporale diligit, quàm fugam peccati, & quàm illud bonum honestum cui tale peccatum opponitur, imò plus quàm ipsum Deum, siquidem hæc omnia postponit huic comodo temporali, juxta illud Joannis c. 12. v. 42. *Multi principes crediderunt in eum, sed propter Phariseos non confitebantur, ut è synagoga non ejicerentur, dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei.*

V. Hæc itaque est magna deordinatio amoris; ergo timor, qui ex tali amore nascitur, non potest esse honestus, sed semper est peccatum, sicut est ipse amor mundanus, de quo proinde dicit D. Jacobus cap. 4. v. 4. *Amicitia hujus seculi inimica est Deo: unde infert, Quicumque ergo voluerit esse amicus seculi hujus, inimicus Dei constituitur.*

VI. Hic ergo timor, vitiosus cum sit, ab habitu vitioso semper procedit: existimat tamen Valentiæ hic, p. 3. eum non procedere à speciali aliquo habitu, sicut neque confluit distinctum peccatum ab eo, quod quis propter illum committit. Aliquis ex gra. ad evitandam infamiam, quam timet, mentitur, ille timor, inquit, ab illo pravo habitu procedit, nec est distinctum peccatum à mendacio, quod propter illum committitur. Hæc ille, quod tamen non caret difficultate: ut ergo explicetur

VII. Sciendum, dupliciter haberi posse timorem mundanum: Primò, si ita pravè quis ac vehementer sit erga bona temporalia affectus, ut jam apud se explicitè decreverit potius præceptum aliquod transgredi, de non pejerando, verbi causa, quàm bonum temporale, honores scilicet, vel vitam amittere, ubi talis sese offerret occasio, quod si contingeret existimant aliqui oblata tali occasione, & secuto postea illo peccato, fore duo peccata, quod nimirum antequam fiat perjurium, non sit dubium quin commissum sit peccatum.

VIII. Secundo modo potest quis habere timorem mundanum, ita scilicet ut taliter sit affectus ad bona temporalia, ut licet nihil adhuc decreverit, oblata tamen necessitate, vel amittendi bona ista, vel violandi præceptum, velit hoc potius, quàm illa amittere: in quo casu dicunt aliqui non esse nisi unum peccatum, quod nimirum ante actualem transgressionem perjurii solum esset habitualiter dispositus erga peccatum, ergo solum est peccatum perjurii.

IX. Verius tamen videtur esse duplex peccatum, & perjurii oblata occasione, & prius nimii amoris erga temporalia, & timoris ea amittendi, qui fuit causa perjurii: unde talis non solum fuit malè dispositus habitualiter, sed etiam actualiter per actum illicitum nimii amoris erga ista, qui amor etsi malitiam perjurii minuat, quia facit illam minus voluntariam, est tamen peccatum distinctæ malitiæ, & speciei, juxta diversitatem virtutis, que medium ponit in amore boni, cujus amissio timetur: licet autem amor iste, vel timor, esse possit nimius, non tamen censetur pec-

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

catum grave, nec propriè dicitur mundanus, donec major sit appetitativè, quàm amor mandatorum, vel timor transgressionis illorum. Ex quo fit timorem mundanum semper esse peccatum, ut supra dicebamus, & distinctum ab eo, ad quod inducit

SECTIO SEXTA.

Quid sit timor servilis, & an semper sit honestus?

POST mundanum timorem sequitur servilis, qui in eo conveniunt, quòd uterque pœnam respiciat, licet in eo differant, quòd mundanus solummodo spectet pœnam temporalem, servilis verò tum hanc, tum æternam: item mundanus trahit ad peccatum, à quo retrahit sæpè servilis; ille semper est peccatum, vel cum peccato conjunctus, hic sæpè actus bonus & honestus. Timorem ergo servilem ex Divo Augustino & aliis Patribus benè explicat Valentia hic, quæst. 2. quòd sit ille, quo quis timet pœnas à Deo constitutas pro peccatis, aut timet ipsa peccata ratione pœnarum, ac proinde movetur ad rectè operandum, ut eas effugiat.

Duobus ergo modis hoc potest contingere, primò si, qui habet hunc timorem, ita sit ad peccatum affectus, ut licet propter pœnam nolit eam exterius committere, interius tamen semper maneat ad illud affectus. Hic ergo timor semper est cum peccato conjunctus, eum semper maneat voluntas peccandi, atque ita malus est, non quidem in eo, quòd pœna timeatur simpliciter, sed quòd inordinatè, & plus quam culpa, oritur enim ex inordinato amore, quo quis plus suam commoditatem diligit, quàm vitare Dei offensam, & consequenter reipsa plus se quàm Deum diligit, siquidem ita est animo comparatus, ut Deum offenderet, nisi timeret pœnam, quam proinde magis timet.

Hoc fortè sensu intelligendus est D. Thomas hic, dum ait timorem servilem Dei, quatenus servilis est, malum esse, quòd scilicet per illum aliquis ita timeat culpam ratione pœnæ, ut sit paratus non fugere culpam, nisi propter pœnam, tunc enim maximè est servilis, cum servi ut plurimum plus pœnam quàm offensam Dominorum timeant, plùsque suam indemnitatem, quàm dominos ament. Hinc ad Romanos 8. vers. 15. *Non accepistis, inquit Apostolus, spiritum servitutis iterum in timore: ubi spiritum agendi ex timore pœnarum quarumcumque, etiam damni, vocat spiritum servitutis, sicque malus est ille timor, eo quòd conjunctus sit cum voluntate peccandi.*

Alio modo contingit timor servilis, quando quis propter hunc timorem pœnæ, sive temporalis, sive æternæ retrahitur, non solum ab actu exteriori peccandi, sed etiam à voluntate, & hic actus est bonus, cum non solum faciat ut peccatum non committatur, sed etiam ut de commissio habeatur dolor, qui attritio dici solet.

Quoad secundum in titulo quæsitum, Respondetur cum Catholicorum omnium sententià contra Lutherum, timorem pœnarum infligendarum à Deo, maximè gehennæ, non esse peccatum, nec reddere homines hypocritas, sed esse utilem ad vitam honestè traducendam. Hæc conclusio est

I. In quo timor servilis à mundano differat.

II. Dupliciter contingere potest hic timor.

III. Quo sensu dicat S. Thomas timorè servilem, qua servilem semper esse malum.

IV. Quomodo acceptus timor servilis sit bonus.

V. Timor pœnarum à Deo infligendarum non est vitiosus, sed honestus.

